

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Buddhist Community Development Integration of the Local Government Organization

พระมหาเหมชวงค์ เหมวโสี¹ อนูวัต กระสังข์² ธิติวุฒิ หมั่นมี³

PhramahaHemchoowong Kongsawas, Anuwat Krasang Thitiwut Manmee

บทคัดย่อ (Abstract)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดความเข้มแข็งขึ้นได้ก็มาจากคนในชุมชนและหน่วยงานทางปกครองได้ประสานร่วมมือกันในการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาชุมชน หลักธรรมที่สำคัญจะมีพื้นฐานของความจริงจังที่จริงจังที่ต้องการจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความสามัคคี ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเลือกนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้สำเร็จและไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ชุมชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับแนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะประยุกต์ใช้หลักธรรมพละ 4 เข้ามาดำเนินการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง กล่าวคือ 1. กำลังทางด้านปัญญาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชนอย่างมีสติและสร้างฐานความรู้ให้กับชุมชนต่อไป 2. กำลังความเพียรที่คนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสานร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ไม่ทอดทิ้งกันและไม่ใช้มีแต่นโยบายแต่ไร้การปฏิบัติและการวัดผล 3. กำลังความสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์ที่คนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดมั่น เว้นการกินสินบาคาดสินบนจนทำให้ชุมชนเสียหาย และ 4. กำลังของการสังเคราะห์ซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งฝักฝ่ายซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนารวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุมชน; พุทธบูรณาการ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Received: 2021-04-15 Revised: 2021-04-30 Accepted: 2021-05-18

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program in Public Administration Faculty of Social Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political science, Faculty of Social Sciences MahachulalongKornrajavidyalaya University

³ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political science, Faculty of Social Sciences MahachulalongKornrajavidyalaya University

Abstract

The integrated Buddhist community development of the local administrative organization will be strengthened by the people in the community and the administrative agencies cooperate in applying the principles to the community development. The essential principles have the foundation of consciousness that needs to be involved in helping each other to solve problems arising in the community in harmony. Communities and local government organizations are able to analyze problems and determine alternatives, lead to successful solutions and to solve other problems that arise in the community, enabling communities to have self-reliance and quality of life. Better For the integrated buddhist community development approach of the local administration organization, it is possible to apply the Pala 4 to develop the community to have strength and potential for self-development, namely: 1. Intellectual power that must be the knowledge and ability to solve problems of the community consciously and build a knowledge base for the community in the future. 2. The efforts of people in the community and local government organizations to cooperate in solving problems. Not neglecting each other and having no policy but without practice and measure 3. The strength of honesty or purity that people in the community and the local government must adhere to eat bribes and bribery to damage the community and 4. Mutual synthesis, it is not shared which will enable the community to develop quickly and efficiently.

Keyword: Community Development; Buddhist integration; Local Government Organization

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาสังคมในขั้นแรกที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในระดับมหภาคหากสังคมได้รับการพัฒนาที่ดีประชาชนในสังคมก็ย่อมมีความสุข ปัจจุบันการพัฒนาชุมชนเทศบาลได้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2552 (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2563) ซึ่งได้ระบุภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุน ให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำ ยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้

เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการพัฒนาชุมชนระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาชุมชนได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน จัดทำและพัฒนาระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินความก้าวหน้าและมาตรฐานการพัฒนาของชุมชน พัฒนาระบบและกลไกในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ การออม และการบริหารจัดการการเงินทุนของชุมชน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์การชุมชน และเครือข่ายองค์การชุมชน สนับสนุนและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์และการให้บริการข้อมูลสารสนเทศชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนบริหารการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในงานพัฒนาชุมชน และการจัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน องค์การชุมชน และเครือข่ายองค์การชุมชนให้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ และสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้งให้ความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชนแก่หน่วยงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่เทศบาลเมืองต่างก็ประสบปัญหาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ปัญหาการบริหารพัฒนาเทศบาลเมือง ปัญหาของการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเทศบาลควรดำเนินการหาแนวทางแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคม ปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับวัยสร้างสถาบันครอบครัว (ชาติชัย อุดมกิจมงคล, 2556, น. 76-96) โดยที่ผ่านมามีงานวิจัยที่ระบุถึงปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การจัดระบบบริการด้านสาธารณสุขปโภคภายในเทศบาลเมือง และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารท้องถิ่น (จุฑามาส ชมผา และคณะ, 2558, น. 162-171) อีกปัญหาหนึ่งที่พบคือ ปัญหาของการขาดการนำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือเกิดความเชื่อในทางที่ผิด (พระถนอมศักดิ์ อภิกุโณ, 2561, น. 22) จากประเด็นนี้การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ การพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรมเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มีใจสงบ และมีปัญญาที่นำไปใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (พระสุรวิมล สิริวิฑฺฒโก (อุกฤษโซค), 2560, น. 516)

บทความนี้จึงได้เสนอการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเห็นว่าการศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดีทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

หลักสำคัญของการพัฒนาชุมชน

หลักการสำคัญของการพัฒนาชุมชนจะต้องประกอบด้วยเป้าหมายในการบรรลุผลของการพัฒนาชุมชน โดยเป้าหมายในการพัฒนาต้องมีชุมชนที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งได้นั้น มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ (สภาร์ รอดเรือง, 2544)

1. เป็นชุมชนเรียนรู้ (Learning Organization) ชุมชนเรียนรู้ คือ สมาชิกของชุมชนนั้นเองเรียนรู้ หากเป็นสมาชิกกลุ่มใหญ่หรือสมาชิกทั้งหมดของชุมชนด้วยกันเรียนรู้ นั่นหมายความว่าชุมชนนั้นจะต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาต่อความเป็นไปของโลก รู้ข่าวคราวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้บางด้านที่จำเป็น เช่น ด้านอาชีพ ด้านการเมือง การปกครอง ให้กับชุมชนอย่างครอบคลุมและลึก การเรียนรู้ตรงนี้ไม่ได้หมายถึง การฟัง การอ่าน แล้วก็จำซึ่งอาจไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ต้องเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้จากการลงมือทำ และทำด้วยกันหลายคน หรือทำด้วยกันเป็นกลุ่มก้อน จึงได้มีการเรียนรู้ร่วมกันทำให้เกิดความรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นความรู้จริงเป็นความรู้ขั้นสูงหรือเรียกอีกอย่างว่า “ปัญญา” ปัญหานี้เองจะใช้แก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชน หรือสามารถสร้างการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนถาวรต่อไป เพราะปัญหาเช่นนี้จะ เป็นเหมือนพลังผลักดันชุมชนตลอดเวลา

2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง (Community Management) การจัดการนั้นประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ

1) การวางแผน (Planning) คือ ชุมชนจะต้องมีโครงการ (Project) หรือแผน (Plan) ของชุมชนในโครงการหรือแผนจะต้องระบุว่า ชุมชนจะทำอะไร (What) ใครจะทำ (Who) ที่ไหน (Where) ทำเมื่อไร (When) ทำอย่างไร (How)

2) การจัดกระบวน (Organizing) คือ การเตรียมการเพื่อดำเนินการตามแผนข้อแรก ต้องเตรียมคน เตรียมวัสดุ เตรียมเงิน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคน จะต้องมีการวางแผนว่าใครจะทำอะไรตอนไหน มีการฝึกทักษะที่จำเป็นและนัดหมายการลงมือทำไว้ให้เรียบร้อย

3) ลงมือดำเนินงานตามแผน (Implementing) คือ การเอาแผนหรือโครงการมาวางแผนแล้วปฏิบัติให้เป็นขั้นเป็นตอนจนกว่างานจะสำเร็จ

4) การประเมิน (Evaluating) เมื่อการดำเนินการเริ่มขึ้นแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันไปก็คือ การทำงาน (Monitoring) เพื่อให้แน่ใจว่า งานเริ่มขึ้นแล้ว และดำเนินการตามเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร แก้ปัญหาอุปสรรค สนับสนุนส่วนที่ดำเนินไปได้แล้วให้ดียิ่งขึ้น และตอนท้ายเมื่องานเสร็จลง มีการประเมินผลงานอีกครั้งว่า ได้มีการดำเนินงานถูกต้องตามที่วางแผนไว้หรือไม่ สรุปปัญหาและแนวทางทั่วไป รวมทั้งบทเรียนที่ได้จากการทำงานโครงการนี้ มีข้อเสนอแนะและแนวการใช้ประโยชน์จากผลสำเร็จอันนี้ร่วมกัน โดยปกติการจัดการชุมชนมีหน้าที่หลักอยู่ ๒ อย่างคือ

(1) การรักษาความมั่นคงหรือความเข้มแข็งของชุมชนเอาไว้

(2) การสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นต่อเนื่องสำหรับชุมชน และหน้าที่นี้ต้องทำตามแผนหรือโครงการและรายละเอียดดังกล่าวแล้ว เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ

3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality) การมีจิตวิญญาณของชุมชนอาจแสดงได้หลายอย่าง เช่น การมีสมาชิกที่มีความผูกพันภักดีกับชุมชน ห่วงแหนชุมชน มีสิ่งที่สมาชิกยึดเหนี่ยวร่วมกัน เช่น มีวัด มีพระ มีสุสานตระกูล มีบรรพบุรุษ หรือชีวิตในวัยเยาว์ และผลประโยชน์ปัจจุบันและในอนาคตอยู่ในชุมชนสิ่งเหล่านี้หลายอย่างร่วมกัน

4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) สันติภาพเป็นเหตุผลหลายประการ เช่น คนในชุมชนมีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ความปรองดองของคนในชุมชน การรู้จักจัดการชุมชน การมีผู้นำที่ดี รวมถึงการประสานร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างกลุ่มสังคมต่างๆ ในชุมชน สันติภาพอาจแสดงออกได้หลายรูปแบบที่สำคัญ เช่น การเป็นชุมชนที่มีความสุข การมีความสามัคคีปรองดองกัน มีการทำงานเพื่อส่วนรวม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของชุมชน การมีพลังในการทำงานใหญ่ งานเพื่อส่วนรวม การมีความสามารถในการแก้ปัญหา การขัดแย้งที่อาจมีให้ลุกล่วงไปได้ รวมทั้งการสามารถปกป้องอันตรายจากภายนอก และแม้จะไม่ออกไปประรานภายนอก แต่ภายนอกก็ยำเกรงพลังอำนาจของความสามัคคีของคนในชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและเกณฑ์วัดระดับชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งโดยกระบวนการนี้มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ (ธีรพงษ์ แก้วหาญ, 2544, น. 65)

1. ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาที่มีระบบการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อมการจัดสรรทรัพยากร ระบบสวัสดิการ และกฎหมายมาจากชุมชนเป็นของชุมชน

2. ความเข้มแข็งของชุมชนและกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาจะช่วยให้เกิดการสร้างและจัดระเบียบของชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมระบบนิเวศและระบบทุนของชุมชนให้พึ่งตนเองได้และยั่งยืน

3. นำไปสู่โครงสร้างทางการเมืองและระบบการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริงไม่จะเป็นตัวแทนท้องถิ่น ระบบการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ระบบการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การจัดสรรภาษีและงบประมาณ เป็นต้น

สำหรับเกณฑ์วัดระดับชุมชนนั้น กาญจนา แก้วเทพ (2538, น. 53-59) กล่าวว่า ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนอาจพิจารณาได้จากหลายปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

1. ตัวบุคคลหรือทุนมนุษย์ สิ่งที่ยังบอกความเข้มแข็งของชุมชน คือ การเจริญเติบโตในเชิงปริมาณและคุณภาพขององค์กร นั่นคือมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและมีการสืบทอดคนรุ่นใหม่ ๆ เข้ามารับผิดชอบต่อภาระงาน ส่วนในมิติเชิงคุณภาพดูได้จากความรู้ ความสามารถและทักษะ รวมทั้งความคิดและพลังแห่งศีลธรรมทั้งของสมาชิกและผู้นำอีกทั้งผู้นำอาจดูได้จากความสามารถ และการ

ประสานผลประโยชน์ ส่วนสิ่งสำคัญที่ต้องดูอีกอย่าง คือ พลังสร้างสรรค์ของสมาชิกในการคิดค้น และทำกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา และมีความต่อเนื่อง

2. ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรม ผลงานหรือกิจกรรมของกลุ่มมีความต่อเนื่อง ดำเนินการอย่างเป็นเครือข่าย และขยายกิจกรรมใหม่ ๆ นอกจากนี้ พิจารณาได้จาก ความสามารถในการจัดกับปัญหาที่องค์กรเผชิญในภาวะวิกฤติ

3. ปริมาณและคุณภาพของทุนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์หรือสภาพแวดล้อม พิจารณาจากทุน ด้านปริมาณของวัตถุที่เพิ่มมากขึ้นหรือได้มา

4. ทุนเพื่อนหรือเครือข่าย การมีเครือข่ายสมาชิกหรือกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึง ความสามารถในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และเห็นถึงศักยภาพในการระดมทุน ในแง่ปริมาณ อาจดูได้จากเครือข่ายสมาชิกที่มีกว้างขวางมากขึ้น ในแง่คุณภาพดูได้จากความสามารถในการ จัดการกับเครือข่ายในลักษณะของความร่วมมือในการปฏิบัติและลักษณะของอำนาจในการเจรจา ต่อรองหรือประสานงาน และ

5. สถานภาพขององค์กรชุมชน ซึ่งที่หนึ่งถึงสี่เป็นเพียงการพิจารณาจากตัวองค์กรชุมชน เท่านั้น การพิจารณาศักยภาพควรอ้างอิงจากภายนอกด้วย นั่นคือการประเมินการยอมรับต่อองค์กร ชุมชนจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องว่าให้การยอมรับในเรื่องอะไรและมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น

หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ

หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธนั้นว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจาก หลักธรรมเป็นกรอบหรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชน หากชุมชนได้รับการกระตุ้น จากปัจจัยต่างๆให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามที่ไดวางแนวทางไว้ จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และ หลักธรรมนี้เองจะรักษาชุมชนให้มีความเข้มแข็งอยู่ได้ตลอดไป โดยหลักธรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ ผู้เขียนยกมากล่าวในบทความนี้ได้แก่ พละ 4 นั่นเอง โดยหลักธรรมพละ 4 เป็นคำสอนที่มี ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมหรือชุมชนตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ใน “พลสูตร” เพื่อให้ พุทธบริษัทของพระองค์ได้นำไปประพฤติปฏิบัติให้ล่วงพ้นจากภัยทั้ง 5 และเป็นหนทางนำไปสู่มรรค ผล นิพพานได้สำเร็จ

พละ 4 มีความสำคัญคือ เป็นธรรมอันเป็นกำลังที่เกิดจากคุณธรรมความประพฤติปฏิบัติ ที่เป็นหลักประกันของชีวิต ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองไม่หวาดหวั่นกลัวภัย มี 4 ประการ คือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546, น. 50-51)

1. ปัญญาพละ กำลังปัญญา คือ ได้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกต้องชัดเจนในเรื่องราวที่ ตนเกี่ยวข้อง ตลอดถึงสภาวะอันเป็นธรรมดาของโลกและชีวิต เป็นผู้กระทำการต่าง ๆ ด้วยความ เข้าใจเหตุผล และสภาพความจริง

2. วิริยะพละ กำลังความเพียร คือ เป็นผู้ประกอบกิจการหน้าที่การงานต่าง ๆ อยู่ ตลอดเวลา ด้วยความบากบั่นพยายามไม่ทอดทิ้งหรือย่อหย่อนท้อถอย

3. อนวัชชพละ กำลังสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์ คือ มีความประพฤติและหน้าที่การทำงานที่สุจริตไม่มีโทษ สะอาดบริสุทธิ์ไม่มีใครที่จะติเตียนได้

4. สังคหพละ กำลังความสงเคราะห์ คือ ได้ช่วยเหลือเกื้อกูล ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นสมาชิกที่มีคุณประโยชน์ต่อชุมชน

ผู้ประพฤติตามหลักพละ 4 นี้ย่อมจะเป็นผู้ที่มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตรอดพ้นจากภัยทั้ง 5 คือ ภัยจากการครองชีพ ภัยจากการเสื่อมเสียชื่อเสียงและการถูกกล่าวร้าย ภัยจากการครั่นคร้ามในที่ชุมนุม ภัยจากการกังวลเรื่องความตายเพราะเข้าใจในกฎไตรลักษณ์ และภัยจากการกังวลเรื่องชีวิตหลังความตาย เพราะรู้ว่าเมื่อสังขารดับแล้วย่อมไปสู่สุคติภาพ และเมื่อชุมชนได้ปฏิบัติตามหลักพละ 4 นี้แล้วจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีมานะบากบั่นในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นนั่นเอง นอกจากนี้พละ 4 ยังมีความสำคัญต่อการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักบริหารคือ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, น. 44-45)

1. ปัญญาพละ ความรู้หรือปัญญานี้ผู้นำจะต้องนำมาใช้ในการบริหารตนเอง บริหารคน และบริหารงานให้ดำเนินไปได้เป็นปกติ ซึ่งลักษณะของปัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัญญาพละ มีดังนี้

(1) สุตมยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยวิธีการฟัง และการอ่านจากหนังสือตำราวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในแต่ละสาขา โดยจะต้องจดจำความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ไว้ได้มากมายเพราะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานได้ไม่ให้เกิดความเสียหาย

(2) จินตามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ พินิจไตร่ตรอง ข้อมูลที่ได้รับทั้งจากการฟังหรือการอ่าน รวมถึงการตรวจสอบแหล่งข้อมูลว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด การน้อมนำมาพิจารณาไว้ในใจอย่างแยบคายซึ่งอาจนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ความคิดแบบจินตามยปัญญา เป็นลักษณะความคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มี 4 วิธี คือ

1) คิดถุภวิธ (อปายมนสิการ) คือ การคิดที่อาศัยวิธีการที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อให้ได้คำตอบถูกต้องตรงความจริง เช่น การตรวจสอบความจริงในบางเรื่องต้องใช้วิธีอุปนัย หรือวิธีนิรนัย หรือต้องใช้ประสบการณ์ตรงเป็นเครื่องตรวจสอบยืนยันความจริง ในสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงค้นหานทางดับทุกข์ พระองค์ทรงใช้วิธีการทรมานตนเองหรือทรมานผู้อื่นแต่ก็ไม่สามารถได้หนทางดับทุกข์เพราะทรงใช้วิธีผิด

2) คิดมีระเปียบ (ปตมนสิการ) คือ การคิดที่ดำเนินตามขั้นตอนของวิธีการนั้นไม่มีการลัดขั้นตอน หรือด่วนสรุป ซึ่งในการด่วนสรุปข้อมูลจัดเป็น เหตุผลวิบัติ ตัวอย่างเช่น ถ้าหิบผลส้มในลัง 1 ลูกมาชิมแล้วมีรสเปรี้ยว ก็ไม่ควรด่วนสรุปว่าส้มทั้งลังเปรี้ยวหมดทุกลูก เพราะอาจมีบางลูกมีรสชาติหวานอร่อยก็เป็นได้ และนอกจากนี้แล้วก็ต้องไม่มีความคิดฟุ้งซ่านออกนอกกลุ่มทางต้องมีสมาธิอยู่ในเรื่องที่คิดพิจารณาอยู่ไม่ทิ้งกลางทางเมื่อมีเรื่องใหม่ๆ เข้ามา

3) คิดมีเหตุผล (การณมนสิการ) คือ การคิดจากเหตุโยงไปหาผล และการคิดจากผลวกกลับมาหาเหตุ การคิดในลักษณะนี้จะทำให้นักบริหารหรือผู้นำเป็นคนรู้เท่าทันเหตุการณ์ ในการ

สั่งการแต่ละครั้งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะได้ผลดีหรือผลเสียตามมา เมื่อมีความผิดปกติเกิดขึ้นในองค์กรต้องบอกได้ว่ามาจากสาเหตุอะไร

4) คิดเป็นกุศล (อุปาทมนิการ) คือ การคิดสร้างสรรค์ คิดให้เกิดความหวังได้ กำลังใจในการทำงาน เมื่อได้ความรู้ใหม่ๆ ก็สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรของตน และยังหมายรวมถึงความคิดที่รู้จักแสวงหาประโยชน์ได้จากสิ่งที่ดูเหมือนว่าไม่มีประโยชน์

(3) ภาวนามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในทางธรรมก็คือ การฝึกจิตภาวนา เมื่อได้เรียนรู้วิธีการในภาคทฤษฎีแล้วก็ต้องลงมือปฏิบัติจริงจะได้ผลเป็นการแปลงยุทธวิธีเป็นยุทธการในสนามรบ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, น. 44-45)

ปัญญาทั้ง 3 นี้ทำให้ผู้นำมีความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้นำหรือนักบริหารที่ต้องรอบรู้เกี่ยวกับตนเองและบริหารตนเองได้ ต้องรอบรู้คนและบริหารคนได้ และต้องรอบรู้งานและบริหารงานได้ เป็นผู้มีความรู้ใน 3 เรื่อง เป็นอย่างดี กล่าวคือ

1) รู้ตน หมายถึง รู้จักความเด่นหรือความด้อยของตนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถของตน

2) รู้คน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับคนร่วมงาน ต้องรู้ว่าลูกน้องคนไหนมีความสามารถทางด้านใด มีจริตแบบไหน เพื่อจะได้ใช้งานให้ถูกกับความสามารถและนิสัยของแต่ละคน (จริตหรือนิสัยมี 6 แบบ คือ รากจริต ชอบรักความสวยงาม คนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความละเอียด ปราณีต, โทสจริต ชอบความเร็ว คนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความรวดเร็ว โมหจริต จะขาดความกระตือรือร้นทำงานเฉื่อยชา สัทธาจริต เชื้อคนง่าย คนกลุ่มนี้ถ้าถูกใจผู้ใดจะทำงานให้ผู้นั้นอย่างเต็มที่ กำลัง พุทธจริต ชอบใฝ่รู้ ช่างสงสัย รักการศึกษาหาความรู้ คนกลุ่มนี้มีความถนัดงานทางด้านวิชาการ และวิตกจริต ชอบกังวลไม่กล้าตัดสินใจ)

3) รู้งาน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การบริหารคน การอำนวยการ และการติดตามประเมินผลงาน ความรู้เรื่องงานมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ การรู้เท่า มีความรู้เกี่ยวกับงานว่ามีขั้นตอนอย่างไร เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างไร รู้เท่าถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถที่จะหาทางป้องกันเอาไว้ได้และอีกลักษณะหนึ่งคือ การรู้ทัน หมายถึง ความรู้เท่าทันสถานการณ์ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

2. วิริยะพละ หมายถึง กำลังแห่งความเพียรหรือความขยัน มีกำลังใจที่เข้มแข็ง กล้าตัดสินใจกล้าได้กล้าเสีย ไม่กลัวความยากลำบาก ไม่ย่อถอยต่อปัญหาและอุปสรรคใด ๆ มีความบากบั่นพากเพียรเป็นนิจ ความพากเพียรหรือความขยันที่เกี่ยวข้องกับวิริยะพละ มีดังนี้

(1) สสังขาริกวิริยะ คือ ความขยันที่ต้องอาศัยคนอื่นมาปลุกเร้าจิตใจ หรือมีสถานการณ์มาบีบบังคับ ถ้าไม่มีใครมาบังคับก็จะหมดกำลังใจที่จะทำงานต่อไปได้

(2) อสังขาริกิริยะ คือ ความขยันที่เกิดจากการปลุกใจตนเองแม้คนอื่นจะหมดกำลังใจล้มเลิกการทำงานไปแล้ว แต่คนที่ปลุกใจตนเองได้จะลุกขึ้นสู้ต่อไป ผู้นำ มีหน้าที่ต้องนำคนอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปตามปกติ จึงต้องมีความขยันแบบ “อสังขาริกิริยะ” ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เมื่อเผชิญอุปสรรคจะต้องปลุกใจตนเอง และปลุกกระตุ้นคนอื่นให้ทำงานต่อไป ถ้าหัวหน้ายอมแพ้คนเดียวองค์กรทั้งหมดก็ล่มสลายได้ ผู้นำที่ยิ่งใหญ่และประสบความสำเร็จเมื่อถึงคราวลุ่มก็ทำให้ยอมรับและล้มแล้วต้องลุกขึ้นสู้ให้ได้เอาเหตุการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการแก้ไขปัญหาการทำงานในครั้งต่อไปต้องมีความเพียรเป็นเลิศเพื่อบรรลุเป้าหมาย (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549, น. 44-45)

3. อนุวัชชพะ หมายถึง กำลังการทำงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหาย มีความซื่อสัตย์ สุจริต ในหน้าที่การงาน ไม่ประพฤติปฏิบัติไปในทางเสื่อมเสีย ละเว้น อบายมุขทั้ง 6 การประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้ อนุวัชชพะ สมบูรณ์ มีดังนี้

(1) การประพฤติตามหลักเบญจศีล คือ การรักษาศีล 5 ทั้งกาย วาจา และจิตใจ อย่างเนืองนิจ ประกอบด้วย ศีลข้อที่ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ หรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่า ศีลข้อที่ 2 ไม่ขโมยหรือลักทรัพย์ของผู้อื่น ศีลข้อที่ 3 ไม่ประพฤติผิดในกาม ล่วงละเมิดคู่สามีภรรยาของบุคคลอื่น ศีลข้อที่ 4 ไม่กล่าวความเท็จ ไม่พูดโกหก ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดไร้สาระ ศีลข้อที่ 5 ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ หรือของมึนเมา

(2) ละเว้นอบายมุข อบายมุขทั้ง 6 ทำให้ชีวิตของบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องไปสู่หนทางแห่งความเสื่อมและอาจทำให้บุคคลผู้นั้นต้องทุจริตต่อหน้าที่การงาน อบายมุขทั้ง 6 ตามที่กล่าวมี อบายมุข 1 การดื่มสุรา อบายมุข 2 การท่องเที่ยวยามวิกาล อบายมุข 3 การดูการละเล่นที่ผิดศีลธรรมอันดี อบายมุข 4 การคบคนชั่ว คบโจร อบายมุข 5 การเล่นการพนัน อบายมุข 6 การเกียจคร้านประกอบอาชีพการงาน

4. สังคหณะ หมายถึง กำลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญสำหรับนักบริหารที่อาศัยคนอื่นทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ผู้นำหรือนักบริหารสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ต้องมีสังคหัตถ์ 4 ประการ คือ

(1) ทาน การแบ่งปัน การให้ ซึ่งประกอบได้ด้วย ทาน 3 แบบ ได้แก่

- อามิสทาน คือ การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์
- วิทยาทานหรือธรรมทาน คือ การให้คำแนะนำสั่งสอน บอกวิธีการทำงานให้ได้ผลการสนับสนุนทางด้านการศึกษาค้นคว้าพัฒนาคน
- อภัยทาน คือ การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือการล่วงเกินซึ่งกันและกัน

(2) ปิยวาจา การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน ผูกจิตใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน

(3) อตถจริยา การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือการสงเคราะห์ต่อผู้ใต้บัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน

(4) สมานัตตตา การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงในการที่จะทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารประพฤติตามหลักสังคหวัตถุได้อย่างจริงใจ ผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วยหลักธรรม 4 ข้อ คือ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549, น. 44-45)

เมตตา ความรัก ความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มองแต่ส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน ให้มองข้ามในส่วนเสียและให้อภัย

กรุณา ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ เมื่อเห็นผู้ร่วมงานประสบความลำบาก คิดหาทางช่วยเหลือให้เขาหลุดพ้นจากความยากลำบาก

มุทิตา ความรู้สึกพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข มีความก้าวหน้าในการทำงาน ไม่มีจิตใริชยาผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

อุเบกขา ความรู้สึกวางเฉยเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่มีอคติลำเอียง

บทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ

ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนว่า ชุมชนใดก็ตามเมื่อได้ปฏิบัติตามหลักธรรมพระ 4 ย่อมจะสามารถทำให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็ง และไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชนหรือหน่วยงานทางการปกครองก็ตาม สามารถที่จะนำหลักธรรมพระ 4 นี้ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเชิงพุทธที่มีความเข้มแข็งเพราะคนในชุมชนล้วนมีคุณภาพตามหลักธรรมที่กล่าวมาแล้ว

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญมากในการกำหนดนโยบายการพัฒนาโดยอาศัยหลักสำคัญหลายอย่างเข้ามามีบูรณาการเช่น หลักธรรม หลักรัฐประศาสนศาสตร์ หลักนิติศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนในปกครองมีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันจากภัยต่างๆที่จะเกิดมี โดยสามารถกำหนดเป็นนโยบายได้แก่

1. นโยบายด้านการศึกษา โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาระบบการศึกษาของท้องถิ่นให้มีคุณภาพมาตรฐาน และทิศทางการศึกษาให้มีความเท่าเทียมและมาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนดรวมทั้งความเท่าเทียมด้านโอกาสของเด็ก และเยาวชนจะต้องได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงโดยมี เป้าหมาย ให้เยาวชนในท้องถิ่น มีคุณภาพและคุณธรรมอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมอันดีงามมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาช่วยเสริมในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ด้วยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน การจัดห้องสมุดประชาชนที่มีมาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบอย่างมีคุณภาพ

2. นโยบายด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคม โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมให้มีความสำคัญโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกันทั้งเด็ก สตรีผู้สูงอายุ คนพิการผู้ด้อยโอกาส อีกทั้งการส่งเสริมอาชีพให้แก่บุคคลทุกระดับความสนใจให้เป็นอาชีพหลักในการเสริมรายได้และการดำรงอยู่โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงจัดให้มีการดูแลด้านสุขภาพประชาชนในเชิงรุกลดการ

บำบัดรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ และหันมาให้ความสนใจด้านธรรมชาติบำบัดสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้เป็นเมืองแห่งความร่มรื่นน่าอยู่อาศัยด้วยการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

3. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะต้องสร้างเครือข่ายถนนเพื่อเชื่อมโยงกับถนนสายหลักเพื่อลดปัญหาการจราจรแออัดในเขตเทศบาลพร้อมทั้งการเพิ่มขยายถนนเพื่อรองรับการเติบโตของเมืองและชุมชนสร้างเขื่อน ประตูน้ำในคลองสายหลักเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมขังอย่างถาวรจัดระบบการขนส่งมวลชน เป็นต้น

4. นโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยจะต้องปรับปรุงพัฒนาตลาดสำคัญของชุมชนให้เป็นศูนย์กลางในด้านการค้าขายสินค้าทั้งปลีกและส่ง รวมทั้งผลิตผลของเกษตรกรและสินค้าชุมชนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อรองรับแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลด้วยการส่งเสริมสินค้าชุมชน (OTOP) ให้มีมาตรฐานพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพและมีความเท่าเทียมรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจต่อความสามารถในการเสียภาษีท้องถิ่นส่งเสริมและร่วมมือกับภาคเอกชน เป็นต้น

5. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม โดยการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภาคเอกชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่

6. นโยบายการบริหารจัดการที่ดี โดยจัดการบริหารโดยเน้นหลักนิติธรรม คุณธรรม เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ภายใต้แผนชุมชน แผนพัฒนาเทศบาลเพื่อการพัฒนาอย่างมีทิศทางพัฒนาระบบงานและสมรรถนะของข้าราชการและลูกจ้างทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

7. นโยบายด้านการฟื้นฟูศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและการท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรม ประเพณี อันดีงามของไทยและอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เช่น ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีกินเจ ฯลฯ ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศาสนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นโยบายทั้ง 7 ประการนี้จะต้องมีบูรณาการหลักธรรมเข้าไปบริหารงาน นั่นคือหลักพละ 4 ตลอดถึงหลักพุทธธรรมอื่นๆที่ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความจริงใจ และจริงใจต่อการนำหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาและให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

บทสรุป

การพัฒนาชุมชนโดยอาศัยหลักพุทธบูรณาการเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยกระดับชุมชนให้มีศักยภาพในการพัฒนาสิ่งต่างๆของชุมชนให้มีความเป็นเลิศ นอกจากจะต้องอาศัยคนในชุมชนในการร่วมกันพัฒนาอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น

เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทมากในการนำพาให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การทางด้านการปกครอง มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติให้กับชุมชน ตลอดจนการกำกับดูแลและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชุมชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีหน้าที่ดูแลและประทับตราของชุมชนโดยตรงให้มีความเข้มแข็งและจัดการปัญหาทุกอย่างที่ชุมชนจะพึงมี ดังนั้น การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะบูรณาการกิจกรรม เช่น หลักพล 4 มาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนา การจะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว นักบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะอาศัยหลักธรรมเข้ามาบริหารจัดการเพื่อที่จะสามารถกำหนดทิศทางและประยุกต์หลักธรรมนั้นมาใช้จนสามารถทำให้ชุมชนในปกครองเกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพอย่างสูงในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2563). อำนาจหน้าที่. สืบค้น 10 กันยายน 2563, จาก <https://www.cdd.go.th/related-links/บริการภายใน/about-us/service-directory>
- จุฑามาส ชมผา และคณะ. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, (6)2, 162-171.
- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2556). แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารการพัฒนาเมืองของเทศบาลนครสกลนคร. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(2), 76-96.
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2544). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น : คลังวิทยา.
- พระณอมศักดิ์ อภิกุโณ. (2561). ศึกษาวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ : กรณีศึกษาตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี. พัฒนวารสาร, (5)2, 22.
- พระสุรวุฒิ สิริวิฑูรโก (อุกฤษโซค). (2560). การส่งเสริมหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนดีเด่นในจังหวัดราชบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, (6)2, 516.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). ธรรมานุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. พิมพ์ครั้งที่ 57. นนทบุรี : พิมพ์การพิมพ์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.